

2022 DECEMBER

VÁRFALVA KÖZSÉGI NAPLÓ

Várfalva Község időszakosan megjelenő tájékoztató lapja

ISSN 2602-1846, ISSN-L 2602-1846

Sárosi Árpád
Karácsonyest

Terítetek csak ma is eggyel többre,
A jóságkapu legyen nyitva,
Ki tudja kiket sújt az élet ökle?
Ki áll az éjben kitasztva?

A pásztorcsillagot nagy köd takarja
És Bethlehem oly messze-messze...
Hadd zúgjon ma a szeretet harangja
S ki szenved, azt ide vezesse.

A jóságkapu két szárnya kitérve,
Mindenki szelhet kenyérünkből, –
Az elesett, a bánatos, az árva,
S ki megtisztulni vágy a büntől.

A Bethlehem-i jön be e kapun át,
S megáldja hívó asztalunkat,
- Velem van az, ki a szegénynek is ád,
S útravalót a lelkéből juttat.

VÁRFALVA KÖZSÉG TANÁCSA ÉS
POLGÁRMESTERI HIVATALA NEVÉBEN ÁLDOTT
KARÁCSONYI ÜNNEPET ÉS SIKEREKBEN
GAZDAG, BOLDOG ÚJ ÉVET KIVÁN:

MĂRGINEAN JĂNOS
POLGĂRMESTER

KOLOZSI ERNŐ
ALPOLGĂRMESTER

Tartalom:

- A név, mint a személy egyediségének meghatározó tényezője a romániai polgári jog és más szempontok megvilágításában
 - Tűzmegeelőző és tűzoltási szabályok a hideg évszakban
 - Az ingatlanok telekelésének módozatai a tulajdonjogot igazoló dokumentumok hiányában
 - Általános ismertetés a székelyhidas-i kőitermelésről és az itteni hagyományos kőfaragó mesterségről
 - A várfalvi unitárius templom újjászentelése
- Gondolatok Karácsonykor

A név, mint a személy egyediségének meghatározó tényezője a romániai polgári jog és más szempontok megvilágításában

Mivel az újság nyári kiadásában az eljegyzés, a házasság és általában a család témájával foglalkoztunk, ezért helyénvalónak találom egy másik, ugyanolyan releváns és minden ember életére fontos hatással bíró témáról beszélni. A mostani okfejtés központi témája a név, mint a személy egyediségének meghatározó tényezője.

Miguel de Cervantes meglátása szerint egy jó név felér egy vagyonnal. A következőkben lássuk tehát, hogy miért fontos az ember neve és szülőként mire figyeljünk, akkor, amikor gyermekünknek nevet választunk.

A romániai jogrendszerben a személy azonosításának eszköze a név, a lakóhely és az anyakönyvi állapot.

A név teszi lehetővé a személy felismerését és azonosítását, a lakóhely jelzi, hogy hol található meg, valamint az anyakönyvi állapota jelzi a családi helyzetet. Egy személy neve családi és utónévből van felépítve.

A családnév vagy vezetéknev a személy egy bizonyos családhoz való viszonyát mutatja meg, közvetett formában egyediesíti a társadalomban megkülönböztetve őt egy másik család tagjaitól. A keresztnév lehetővé teszi a személy egyediesítését, egyrészt saját családja többi tagjával szemben, másrészt azon személyekkel szemben is, akik vele azonos családnevet viselnek.

Minden személy joga és kötelessége a névviselés. A névviselés szigorúan személyes jellegű, és viselése nem átadható.

A névviseléshez való jog nem felülírható, ami azt jelenti, hogy ha valaki hosszú ideig nem viseli a nevet, ebből kifolyólag nem veszítheti el azt.

A név egyetemes jellegéből következik, hogy minden embernek joga van egy névhez, és az ember a neve által lesz egyedivé, bárhol is legyen, térben és időben.

Az esetek többségében a szülők választják meg a gyerek tulajdonnevét, bizonyos esetben a családnévet is, betartva a törvényes előírásokat.

A gyerek felveheti valamelyik szülő vezetéknevét, egy, a szülők családnéveinek összevonásából megalkotott nevet, vagy azt, amelyet a szülők házasságkötéskor választottak azokban az esetekben, amikor a gyermek szülei házasságkötése után születik. Akkor, amikor a szülők által választott név illetlen, nevetséges, sértik a közrendet és jó erkölcsöt, vagy a gyermek érdekeit, az anyakönyvvezető megtagadhatja az anyakönyvben való bejegyzését.

A gyermek születési anyakönyvben való bejegy-

zésekor a szülők győződjenek meg arról, hogy az adatok helyesen legyenek bevezetve.

Az anyakönyvben és az anyakönyv alapján kibocsátott anyakönyvi kivonatokban szereplő hibák csak a törvények által meghatározott, hosszú ideig húzódó eljárás lefolytatásával orvosolhatóak, ezért ajánlatos inkább kiküszöbölni azokat.

Fontos kijavíttatni az anyakönyvi kivonataikban szereplő esetleges elírást, helyesírási hibát, vagy ugyanazon személy születési, házassági és halotti bizonyítványokban szereplő nevek közötti eltéréseket.

A hibás anyakönyvi kivonatok javítását csak a kibocsátó anyakönyvi hivatal végezheti el az érdekelt írásos kérése alapján. Az erre vonatkozó előírásokat megtalálják a 119/1996-os számú, Anyakönyvi okmányokról szóló törvényben.

Sok kultúrában nagy hangsúlyt fektetnek a keresztnév kiválasztására annál az oknál fogva, hogy a neveknek bizonyos jelentéstartalma van, ami befolyásolja annak az egyénnek a személyiségét, aki viseli.

Az etimológia a nyelvészet azon ága, amely a nevek eredetének tanulmányozásával foglalkozik, és amelyet bizalommal lehet igénybe venni akkor, amikor egy új családtag számára választanak nevet. Amikor nevet választunk ajánlott néhány szempontt figyelembe venni: egy hosszú, vagy kötőjeles családnév mellé érdemes rövidebb utónevet választani és fordítva, előnytelen hangzású lehet, amikor a vezetéknev utolsó és a keresztnév első hangja azonos, illetve a vezetéknev rímeli az utónévvvel.

Egy különleges név kiválasztásakor fontos szempont lehet az, hogy mennyire nehéz kiejteni azt, megtörténhet, hogy a gyerek felnőttként nem szeretne kitűnni egy bonyolult hangzású névvel, amelyet senki nem ismer.

A legmegfelelőbb megoldás ha egy gyakoribb és ismertebb vezetéknevhez egy egyedibb keresztnévet választunk. Egy másik tényező amin érdemes elgondolkodni az, hogy miként viszonyul az a szociális környezet, ahol élünk az archaikus nevet viselő gyermekünkhöz.

A szülők gyermekeikben élnek tovább, ők viszik tovább azt az értékrendet, amit szüleik képviselnek és ezt jelképezi az általuk választott név is.

A gyermekek szülei által választott keresztnév fontos eleme az öröklött poggyásznak, éppen ezért rajta keresztül tükrözheti a szülők üzenetét ennek a világnak.

Összefoglalva a fent leírtak azt javasoljuk, hogy akkor, amikor kiválasztják gyermekeik keresztnévét legyenek körültekintőek, az anyakönyvvezetést alkalmával pedig ellenőrizzék a bejegyzett adatok helyességét. Szolgáltassanak hiteles adatokat az anyakönyvvezetőnek minden alkalommal, amikor hivatalos okmányt igényelnek, megelőzve ezáltal

azokat a bonyodalmakat, amelyeket a hibásan kitöltött anyakönyvi okmányok okozhatnak.

Bakk Annamária Liza- jogtanácsos

Tűzmegelőző és tűzoltási szabályok a hideg évszakban

A hideg évszakban a tűz elkerülése érdekében ajánlott betartani néhány megelőzési szabályt, amelyek segítségével csökkenthetjük a tűzveszélyt.

Megelőző intézkedések a hideg évszakra:

-A fűtési rendszerek ellenőrzése a gazdasági szereplőknél, a közintézményeknél és a lakosság háztartásainál (pl. hőforrások, csövek, fűtőtestek és fűtőelemek, kályhák, kémények és kályhacsövek)

-A fűtési rendszerekben talált hibák javítása és ezen rendszerek normál paraméterekben történő működtetése;

-A vízzel működő tűzoltó berendezések fagyvédelmi biztosítása;

-Az evakuálási és beavatkozási útvonalak hóeltakarításához szükséges eszközök biztosítása;

A hideg évszakra jellemző tűzvédelmi szabályok

Hideg évszakban megnő a tűzveszély lehetősége a lakosság háztartásaiban főként az alábbi tényezők hatására:

-Fűtési rendszerek és berendezések túlterhelése;

-Rögtönzött vagy felügyelet nélküli fűtési berendezések használata;

-Több olyan elektromos fogyasztó egyidejű használata, amelyek túllépik a villanszerelés megterhelési kapacitását;

A tüzelésre alkalmas eszközök használatának szabályai:

-A hőfelhalmozás nélküli (fém) kályhákat 25-30 cm vastagságú, nem gyúlékony anyagból készült talapzatra ajánlott helyezni. A talapzatnak meg kell haladnia a tűzhely kerületét.

-A kályhákat a téglafaltól 70 cm-re, a gyúlékony anyagokból készült falaktól pedig 1 m távolságra kell helyezni. A kályhák mögötti falat ajánlott szigetelni élére helyezett téglákkal, olyan módon, hogy az meghaladja függőlegesen és vízszintesen 50 cm-rel a kályha méreteit.

-A tűzhelyek elé 70x50 cm-es bádoglepot kell helyezni.

-Elkerülendő a kályhák túlmelegedése mivel a kisugárzó hő meggyújthatja a környező tárgyakat.

-A parazsat és hamut csak speciálisan kialakított gödrökben ajánlott tárolni.

-A fát, ruhaneműt és más gyúlékony anyagokat legalább 1 m távolságra kell elhelyezni a fémkályhákától, illetve 50 cm távolságra a terrakotta tűzhelytől.

Kémények és kályhacsövek használatának szabályai:

-Azért, hogy megfelelőképpen legyen elszigetelve a kémény a gyúlékony mennyezettől, a kémény falát 25 cm vastagságúra kell építeni téglából, ajánlatos a kémény és mennyezet közé egy tűzálló réteget ékelni.

-A kémény és a tető gyúlékony részei közötti távolság ne legyen 10 cm-nél kevesebb, a tüzeléshez használt ajtó elé a padlóra egy 0,50 x 0,70 méretű fémlemez felszerelése szükséges

-A kémény padlás részét vakolni és meszolni kell annak érdekében, hogy azonnal észrevehetőek legyenek rajta a repedések, amelyek az esetleges földrengések, rezgések, földcsuszamlások stb. által károsítják. Az ilyen repedéseken keresztül kiszivárgó hő vagy szikrák gyújtóforrást képeznek, ha a közelükben gyúlékony épületelemek vagy fa szerkezetek vannak (gerendák, tetőtámasz stb.);

-Nem szabad a mennyezet vagy a tető gyúlékony részeit beépíteni a kémény és a kályhacső szerkezetébe.

-A kémények 80 cm-rel kell magasabbak legyenek a tetőnél.

- A kémények tisztítását szakember végezheti el.

Farkas Marika Izabella

Az ingatlanok telekelésének módzatai a tulajdonjogot igazoló dokumentumok hiányában

Mindazok, akik eddig részt vettek az ingyenes telekelési program mérési szakaszában, illetve a tulajdonjogot igazoló dokumentumok begyűjtésekor felmutatták a szükséges iratokat, jogosan szeretnék tudni, hogy a jövőben milyen lépésekkel folytatódik telekelési program.

A polgármesteri hivatal hivatalos honlapján, valamint a falvakban kijelölt tájékoztatási pontokon közzétett értesítések tartalmazzák azokat a dokumentumokat, amelyek bemutatását a telekelést végző vállalat képviselői igényelték.

A tulajdonjogot bizonyító dokumentumok (birtoklevél, hiteles adásvételi szerződés, bírósági végzés, tulajdonba helyezési jegyzőkönyv, végrendelet, stb.) megléte világossá teszi a helyzetet, mivel tudni lehet, hogy ki milyen feltételek mellett birtokolja az ingatlant. Abban az esetben, amikor a felsorolt dokumentumok közül egy sem áll a tulajdonos rendelkezésére, az ingatlant valóságosan használó személyt tüntetik fel tulajdosonként, akit egyrészt a mérések alkalmával azonosítottak, másrészt aki rendelkezik a következő dokumentumokkal:

1. Az ingatlan adatlapjával, amelyet aláírt a méréseket végző csapat által azonosított tulajdonos

2. A helyi közigazgatási egység által kibocsátott igazolás, amelyben szerepel a tulajdonos neve, iga-

zolja, hogy az ingatlan nem közterület része és nem képezi az állam/ a helyi közigazgatási egység tulajdonát.

A 7/1996 az ingatlanok nyilvántartásáról szóló Törvény 13-ik cikkelyében foglaltak szerint, a fent leírtak érvényesek azon ingatlanok esetében is, amelyek olyan térségben voltak telekelve, ahol alkalmazták a 1938/115-ös Törvényrendeletet telekkönyvek egységesítésére vonatkozó rendelkezéseit; azokban az esetekben amikor a terepen végzett felmérések során nem azonosították ugyan a tulajdonosokat, de azonosították a kollektív gazdaság által épített ingatlanokhoz tartozó területek tulajdonosait, akik a visszaszolgáltatási folyamat befejeztével birtoklevélhez jutottak; mint ahogyan azoknak a belterületen elhelyezkedő ingatlanok esetében is, amelyek a földtulajdonok visszaszolgáltatására vonatkozó törvények hatálya alá tartoztak.

A fentiekben leírtak alapján, a műszaki dokumentumokban szereplő tulajdonképpeni birtokosokat jegyzik be a telekkönyvbe a nyilvántartásba vétel végén.

Az Ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett tulajdonosi viszony és annak joghatásai, az élők között hiteles formában megkötött jogi aktusok alapján szerezhetők meg, beleértve a kényszervégrehajtási intézkedéseket vagy halálesetet, amelyeket fel kell jegyezni az Ingatlan-nyilvántartásba.

Meg kell jegyezni, hogy a telekkönyvbe az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett utolsó tulajdonos kerül bejegyzésre, melynek határidejét három évre határozták meg, a korábbi birtokok és a birtoklás összekapcsolásának hatásaként.

Azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik az Ingatlan-nyilvántartásban szereplő tulajdonjogi viszony bejegyzését a telekkönyvbe, a 7/1996. sz. törvény 13. cikkének 7. pontja. határozza meg.

A tulajdonjogi viszonyt akkor jegyzik be a telekkönyvbe, ha a tulajdonnyilvántartásba vételt követő három évben nem kerül sor ezzel kapcsolatos jogvitára.

Ebben az esetben, a haszonélvezeti jog alapján, a tulajdonhoz való jogot a törvény hatályával és ezen időszak lejártának napjától minden más indok vagy

eljárás nélkül szerzettnek kell tekinteni.

A tulajdonjog telekkönyvbe való bejegyzése a tulajdonos, vagy annak jogutódja kérelmére, a Tulajdonjogi lap alapján történik, a tulajdonjog megszerzésére vonatkozó, jogszabályok által meghatározott lehetőségek eredményeként.

Különösen fontos megjegyezni, hogy a nyilvántartásba kerülő ingatlanok tulajdonosai, valamint a jogszabályban előírt műszaki dokumentációhoz szükséges iratok kibocsátói a törvény szerinti felelősei az azokban foglalt adatok jogszerűségéért, hitelességéért és pontosságáért.

Ugyanakkor a telekeléshez szükséges műszaki dokumentumok helyességéért és azok megfelelésének a helyszíni valóságnak, valamint a tulajdonosok által rendelkezésre bocsátott jogi dokumentumok alapján történő ingatlanhatárok beazonosításának felelőssége, az arra szakosodott és a munkálattal megbízott személyt és a polgármestert, mint a földtulajdonok visszaszolgáltatásával foglalkozó bizottság elnökét terhelik.

Egy másik különleges helyzet az, amikor a birtokosok, tulajdonosok nem azonosíthatóak a bejegyzési munkálatok hivatalból történő elvégzése során. Ebben az esetben ideiglenesen a közigazgatási-területi egységet jelölik meg tulajdonosként.

A tulajdonos kérésére a tulajdonjog később mégis bejegyezhetővé válhat a telekkönyvbe egy dokumentáció alapján, amely szükségszerűen tartalmaznia kell:

- Az ingatlan azonosítása a kataszteri tervben annak igazolására, hogy az okiratban szereplő ingatlan megfelel a tervben szereplőnek;

- A tulajdonjogot igazoló okirat

- Igazolás arról, hogy az ingatlan szerepel az adónyilvántartásban vagy adott esetben a mezőgazdasági nyilvántartásban, amelyet annak a területi közigazgatási egységnek a polgármestere állít ki, ahol az ingatlan található.

A törvény rendelkezik azokról a helyzetekről is, amelyekben birtokbavételi jegyzőkönyvet állítottak ki, a 18/1991 -es újraközölt Földörvény alapján, ezekben az esetekben a tulajdonhoz való jogot ideiglenesen nyilvántartásba veszik a jogosult személyek javára.

Az ideiglenes nyilvántartásba vétel a birtokbavételi jegyzőkönyv és a megyei földalap-bizottságnak a törvény alapján kiadott, a tulajdonjog érvényesítéséről szóló határozata alapján történik, a tulajdonjog telekelését pedig a jogszabályoknak megfelelően végzik el.

Annak reményében zárjuk ezt a beszámolót, hogy az ismertett technikai részletek hasznukra válik, és segítenek megérteni az Országos Kataszteri és Földkönyvi Program gyakorlati hasznosságát. Minden kétséget kizáróan, ez a munkálat átfogó jellegű, számos intézményt és erőforrást vesz igény-

be, ezért kérjük Önöket, hogy továbbra is legyenek együttműködők a munkálattal megbízott vállalat képviselőivel.

Bakk Annamária Liza- jogtanácsos

Általános ismertetés a székelyhidas kőkitermelésről és az itteni hagyományos kőfaragó mesterségről

A kő kitermelése és megmunkálása már az őskorból ismert, annak letisztult és tökéletesített formája egy külön mesterség kialakulásához vezetett, amely, bár hagyományossá vált, több generáción keresztül gyakorolták az erdélyi falvakban, mára ez a mesterség már szinte teljesen kihalt.

A követ előbb eszközök, fegyverek, majd az építkezéseknél hasznosították a leggyakrabban: házak, templomok, várak, kastélyok, utak, hidak, stb. építések.

Később a kő felhasználási területe kiterjedt a mindennapi életben alkalmazott kisebb tárgyak körére: malomkövek, hídelemek, utcakövek, préskövek, barázdakövek, obeliszkek, sírkövek, stb. Mindezen tárgyak elkészítéséhez szükség volt olyan szakemberekre, mesterekre, akik az építkezés és kőfaragás művészetében voltak jártasok.

A kőkitermelést és feldolgozást a hegyvidéken gyakorolták leginkább, ahol az alapanyaghoz bőségesen hozzá lehetett jutni. Egy ilyen hegyvidéki település a kolozs megyei Székelyhidas is, ahol a kőkitermelés és kőfeldolgozás már az őskortól fogva, a lakosság egyik legfontosabb mestersége.

A település az Aranyos folyó vonalától Nyugatra, a Torockói hegység közelében található. Első írásos emléke 1291-ből származik, tipológiai szempontból hegyvidéki halmazfalvak kategóriájába tartozik. Az 1900-as népszámláláskor, a falu Torda-Aranyos vármegye Felvinci járásához tartozott, és 1463 lakossal rendelkezett. Az 1448 román nemzetiségi lakos a Nagyszebeni Görög Keleti (Ortodox) és a Balázsfalvi Görög Katolikus Püspökséghez tartozott. Az 1960-as éveket követően a „nagy iparosodással” együtt a falu lakosságának a száma csökkenő tendenciát mutat, a fiatalság nagy része a környező városokba telepedett le (Kolozsvár, Gyulafehérvár, Torda, Nagyenyed). A falu lakosságát tekintve 1960-ban érte el a maximális határt, amikor 2145 lelket számlált. A 19. század második felében történő erdélyi utazásai során Orbán Balázs azt mondja a hidasiakról, hogy vallási szempontból „egyesült görög” és „nem egyesült görög” felekezetűek. Az egyesült görög hívek egy gyönyörű, tölgyfából faragott templommal rendelkeznek, melyet kőfal övez, míg a nem egyesült hívek temploma kőből készült, amelyet a Legfelsőbb Kormányzat jóváhagyásával építettek 1801-ben.”

A környékbeli román falvaktól eltérően, Hidast

egy rendezett településként tartották számon. Orbán Balázs az itteni telkeket a következőképpen jellemzi: „A lakályos házak fából épültek ugyan, de mindeniket kőkerítés övezi, s faragott kő kapuzábékon nyugvó, nagy fényűzéssel készült kapukon át juthatni a tisztán tartott udvarokra, hol mindenütt – a lakházaknál szebb – kőgabonások tűnnek fel.”

A napjainkban fellelhető székelyhidas házak, a mellettük levő istállók nagy része, valamint a meglévő két templom is a település szélén lévő kőbányákból származó kövekből épült.

A kőbánya a Plesoara nevű patak völgyében található, 2 km távolságra a falutól. Florea Gherasim, a kőfejtő őrzésével megbízott helyi lakostól kapott információk alapján a kőbányát nyugatról a „Spoielu”, „Fetele”, „Cuptoarele”, „Făgetul”, „Lăieșul”, „Gredinile”, „Obârșia”, „Popa Toma”, „Groapa Ciumurului”, „Pietricelele” dombok; délről: „Gruicul Bratului”, „Groapele” dombok; keletről: „Pleșoara”, „Seușul”, „Baginul”, „Țâc” dombok; északról: „Ciugudul”, „Branîștea” és „Recea” dombok övezik.

A térségben, régebbi kőzetrégeken, 2-4 m vastagságban tortoniai mészkő lerakódások alakultak ki. Ezek sárgás-fehéres színűek, finomszemcséjűek, állaguk pedig üreges. A lerakódás ásványtani összetétele 80-85% kalcit, 2-8% dolomit, 2-4% kvarc, 2% agyagásványok és ritkán glaukonit. Ebből a kőfejtőből, már a római korban is nyertek ki követ.

A Torda határában fekvő egykori római katonai légió (castrum) területéről származó több kőszobor, illetve az egykori római város (Potaissa) temetkezési helyeinél talált sírkövek, fogadalmi oltárok és kőkoporsók (szarkofágok) is mind a hidasi bányából származó kövekből készültek.

Az évek folyamán a kőfaragás mestersége nem halt ki. A középkorban (15-16. század) két közeli település, a Miriszló községbeli Magyarlapád és Csákö templomainak építéséhez is az innen kifejtett követ használták fel.

Székelyhidas lakosai még a 19. század közepén is foglalkoztak kőfaragással. Aranyosságként eső részeibe innen vitték az építkezéshez szükséges követ. A helyi kőfaragó mestereknek különböző elfoglaltságaik voltak, Orbán Balázs elmondása alapján „itt készülnek a sírkövek, hídoszlopok, s más kőfaragványok, ebből magyarázható a Hidason – csekély kiterjedésű határuk és annak köves volta ellenére – észlelhető jólét, mivel ők azt kezdték el művelni, ami a földművesnek akadály, a követ.”

Napjainkban a régi kőfejtő már nem látható, mivel a modern kőkitermelés eltörölt minden erre utaló nyomot.

Jelenleg a mészkő csak alkalmanként kerül kitermelésre, 1-3 köbméteres tömbök nyerhetők ki, amelyeket könnyű feldolgozni, függőleges rétegelt lemezekhez és keretekhez használják.

A térség mészkő tartaléka számottevő. Utoljára

a Marmura Simeria vállalat termelt ki követ, amit olyan nagyméretű építmények elkészítéséhez használtak, mint a bukaresti Parlamenti Palota (korábban a Nép Palotája/Háza) és a Szabad Sajtó Háza (korábban a Szikra Háza).

Napjainkban a kőfejtőben csak az 1980-as évekből megmaradt felszerelések láthatóak (hőközpont, a hálóterem helyisége, az autópark, a vízmedence, az eszterga műhely és egyéb régi, elhagyatott gépezetek).

Az itteni hagyományos kőfaragó mesterségre vonatkozó adatok meglehetősen kevés mértékben maradtak meg. Ezen a vidéken eltűnőfélben van ez a mesterség, ami egyrészt a falu fokozatos elnéptelenedésének, másrészt annak tényének tudható be, hogy a fiatal lakosok közül már senki nem gyakorolja a kőfaragás mesterségét.

Hidas faluban, ahol a kőfeldolgozás mestersége egészen a közelmúltig nagyon fejlett volt, az általunk végzett kutatások pillanatáig (1996) csak egy kőfaragót, Raț Leanut (67 éves) találtunk, aki egy olyan család sarja, amely körében, e mesterségnek hagyománya volt.

Az öreg kőfaragóval készített interjúból megtudhattuk, hogy apja, Raț Gheorghe és nagyapja, Raț Moise is kőfeldolgozással foglalkozott.

A 80-as évekig a családban volt még egy kőfaragó, Raț Ioan (72 éves, a mostani mester testvére), aki azonban feladta a mesterséget. Mivel a kőfaragók fiai nem léptek apjuk nyomdokaiba, a kőfaragás mestersége ebben a térségben a kihalás szélére került.

A kőkitermelési folyamatok gépesítése miatt veszett el a hidasi kőbányából származó kötömbök kézi kitermelésének mestersége.

Az utóbbi években a kőbányából a kő kitermelését forgó vágógépek segítségével, a tömbre szerelt vidia vágólemezekkel végezték.

A gépezetek eltávolítása után, elegendő kőhulladék és hatalmas tömbök maradtak megmunkálásra készen az egyetlen kőfaragó számára ahhoz, hogy régi mesterségét ne kelljen már használnia a kapott

megrendelések teljesítéséhez szükséges alapanyag beszerzéséhez.

(Ez a tanulmány egy rövidített változata a szerzőnek román nyelven íródott és közölt tanulmányából. A tanulmány eredeti változatának közlési helye: Acta Musei Napocensis, 41-44 szám. Kolozsvár, 2007.)

Groza Horațiu Dorin (Tordai Történeti Múzeum)

A várfalvi unitárius templom újjászentelése

2022 szeptember 10-én, szombaton Hálaadó istentisztelet keretében szentelték újjá a 2015-2020 között restaurált templomot. A templomfelújítást Európai Unió alapokból, Magyarország Kormányának, a Magyar Unitárius Egyháznak a támogatásával és a hívek önzetlen adományából fedezték. 2015-ben jelent meg a műemlékek helyreállítására kiírt pályázat, ezt az alkalmat ragadtuk meg Várfalván is, 2015-ben összeállítottuk a pályázati anyagot, ezt 2016-ban nyilvánították győztesnek, és utána közel 2 éven át zajlott a közbeszerzési procedúra. 2018-ban kezdődtek meg a tulajdonképpeni kivitelezési munkálatok, ekkor a templom teljes külső és belső felújításon ment át, eltávolították a régi vakolatot, régészeti és művészettörténeti kutatásokat végeztek.

Fotó: Zágoni Attila

Megpróbáltuk beazonosítani azokat a művészettörténeti és régészeti elemeket, amelyek segítenek pontosabb képet kialakítani arról, hogy ez az Árpád-kori templom az évszázadok folyamán hogyan változott, mikor bővítették, milyen lehetett az első formája, méreteiben, kinézetében, és így előkerült néhány érdekes dolog is. A régészeti kutatás alatt gótikus támpillérek alapjaira, a gótikus periódushoz köthető sekrestyére és különböző római és gótikus faragott kövekre bukkantak, amelyek be voltak építve a templom falába.

A felújítás során nagyon jó szakemberek, kőrestaurátorok, faestaurátorok, orgonarestaurátorok dolgoztak „szívvel-lélekkel” a templomon, hogy az elnyerje a mai formáját. A munka során megújultak

a régi padok, előkerült a festett karzat közel egy évszázad után, és 1916 óta először, újból megszólalt az orgona is. Új bádagozást kapott a tető, a kőkerítés földemmel bővült, korszerű villanyhálózat és fűtési rendszer került a templomba, és a régi kőrészletek, amelyek addig cementes vakolattal voltak levakolva, újból visszanyerték régi patinájukat. Reméljük, hogy ez a munka nemcsak műemlékvédelmi szempontból lesz értékes és áldás az utókor számára, hanem a hívek lelki épülésére is használni fog.

2020 februárjára sikerült véglegesen befejezni a templom felújítását. Az új templomban meg is tartottunk két istentiszteletet, ám utána a koronavírus miatt megtiltották a jelenléti istentiszteleteket, ezért úgy döntött az egyházközség keblitanácsa, hogy akkor tartjuk meg a templom újjászentelését, amikor sikerül úgy ünnepelnünk, hogy az ünnepségen annak „méltó módja szerint mindenki részt vehessen a gyülekezetből”. Erre a felemelő ünnepségre pedig 2022. szeptember 10-én, szombaton került sor.

Fotó: Zágoni Attila

Az ünnepi szószéki szolgálatot Ft. Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház püspöke végezte, ünnepi beszédének alapgondolata a 100. zsoltárból az Úr előtt hálával leboruló gyülekezet érzéseit fogalmazta meg: „adatok hálát az Úrnak...”, mert jó az Úr, örökké tart szeretete” (Zsolt 100,4–5.) Kiemelte „vannak korok, amikor a teremtő erő áthatja az embereket, a közösségeket, ilyenkor születnek a nagyszerű alkotások, a templomok. Más korok feladata a megőrzés, a továbbadás... Várfalva gyülekezete betöltötte hivatását, amikor áldozatot hozott temploma felújításáért, mert tudja, hogy az igazi öröm nem az öröklés, hanem a teremtés, ez esetben a felújítás. Az elődök templomépítő munkájának örökösiként és a jövő számára örökséget létrehozókként adjon Isten a gyülekezet számára lelki épülést és megtartó erőt a közösség”- mondta.

A püspök úr ünnepi beszéde után Barabás Zsolt unitárius lelkész köszöntötte az egybegyűlteket. Köszönetet mondott mindazoknak, akik hozzájárultak a műemléktemplom felújításához. Az egyházközségi iratok tanúsága szerint nagyjából százévente vált szükségessé és került sor nagyobb méretű felújítás-

ra. Arra kérte Istent, hogy legyenek a következő évszázadban is majd unitáriusok a gyülekezetben, akik méltók lesznek az Árpád-kori templom örökségére.

Kolozsi Ernő, az egyházközség gondnoka ünnepi köszöntőjében Istennek adott hálát a sok küszködés, a munka szép eredményéért: Soli Deo gloria!

Az ünnepség ezt követő részében egyházi és világi előljárók köszöntötték a gyülekezetet, majd a szakma képviselői rövid előadásokban mutatták be az elvégzett munkát.

Az ünnepség végén a házigazda lelkész és gondnok az egyházközség keblitanácsa nevében még egyszer köszönetet mondott a kivitelezőknek, szakembereknek, anyagi támogatást biztosító fórumoknak, majd okleveleket és emléklapokat adtak át a jeles nap emlékére.

Az ünnepség zárásaként a várfalvi unitárius gyermekek Kolozsi Tünde várfalvi tanítónő irányításával ünnepi műsort adtak elő, amelyben felidéztek a templom a három építési szakaszának történetét, miközben az úr asztalán makettekkel tették láthatóvá templomuk változásait.

Végezetül Főtisztelendő Kovács István püspök úr megáldotta a felújított várfalvi templomot és orgonát.

A hálaadó Istentiszteletet követően ünnepi asztalülésre került sor a várfalvi Pataki András kulturotthonban, ahol közel 200-an vettek részt, a finom ebéd után a vendégek a várfalvi asszonyok által készített házi süteményeket is megkóstolhatták.

Adja a gondviselő Isten, hogy legyenek a következő évszázadban is unitáriusok a várfalvi gyülekezetben, akik méltók lesznek az Árpád-kori templom örökségére. Emberé a munka, Istené az áldás.

Barabás Zsolt, várfalvi unitárius lelkész

Gondolatok Karácsonykor

Ne féljeteK, mert hirdetek nékteK nagy örömet olvashatjuk Lukács evangéliumában.

Azt gondolom jogos a kérdés legfőképpen most karácsonykor, hogy hol volt és van Isten amikor háborúk, szenvedések, nyomorúságok voltak vannak? A válaszom egyszerű. Ő mindig jelen volt csak az ember nem volt helyzetének és elhivatásának magaslatán akinek megmutatta a választás lehetőségét. Már az ószövetség lapjain ott van superlativusban, hogy ha életet választasz akkor te és a te magod is élni fog. Mi történt? Már a teremtés hajnalán Ádám elrejtőzködik Isten elől, mert tudja hogy rosszat tett. Mint a gyermek aki ha szemét eltakarja azt hiszi nem látják. Az még csak csintevés volt ahhoz képest amikor az isteni kérdésre Káin már dölyfösen válaszolt: Avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfianak? Isten a teremtés hajnala után elengedte a kezünk azzal a meggyőződéssel ahogy mi is tesszük gyermekeinkel azzal a tudattal, hogy a bennünk lévő jót tovább adtuk amit kamatoztatni fognak. Jézus gyönyörűen fo-

galmazott, amikor az isteni mércét állította kortársai elé a tökéletesedés útjának végcéljául és nagyon jól tette hiszen az Isten képére teremtett embernek csak ez lehet az öröksége. Sokat beszélünk ma a gén változtatásról, mutációról. De ha Isten génjeit örököltük akkor mindanyunk számára nyilvánvalóvá kell váljon, hogy történelmünket ott rontottuk el amikor önmagunkon hajtottunk végre génmódosítást. Ezért én most azt kérdezem karácsonyt várva és ünnepelve: meg tudunk-e válaszolni egyetlen egy kérdésre? Tudunk-e szeretni. Ha a válasz igen akkor minden rendben van és lesz. Nem lesz de, vagy, talán, mert a felhívás önmagában értéket ad. Gondoljunk csak bele milyen meghatározóak mindennapi életünkben az írásjelek. Hívhatnám hétköznapi jognak is. A felkiáltójel figyelmeztetés, a kérdőjel megoldás keresés, a kettőspont a dolgok tovább gondolása, a pont valami ténykedésnek a vége. Ezért ha a Bibliát nyitott szívvel tanulmányozzuk akkor feltétlen figyelniünk kell a jelekre, a jótákra. Mi volt Isten üzenete akkor is és most is? Ne féljete. A karácsonyi „Ne féljete!” nem angyali idill, nem könnyed figyelemelterelés, hanem megalapozott üzenet, távirati stílusban, távirati gyorsasággal és igen mély tartalommal. Ne féljete, mert az üzenetet feladó Isten a félelmet el tudja venni a szívből és annak az okát is meg tudja szüntetni. Jézus születésének ez a lényege. Azért jött, hogy elvegye a félelmet és helyette nem egyszerűen csak vidámságot, átmeneti életörömet, hanem a félelem megszűnését adja. A félelem helyét szintén az angyalok által meghirdetett békesség foglalja el. Isten karácsonykor megkezdett szabadító tette nem felülkezelés, hanem gyökerekig, mélységig lehatoló megoldás, ahogyan a megváltó földi küldetését ismerjük a kereszti fel-emelő magaslat. Az ő születése nem egy ünnepélyes megjelenés, hanem egy komoly beavatkozás. A kísértő bennünket megrontó, életünket leromboló félelemmel beárnyékoló szándékának hatástalanítása. Mi legfeljebb odáig juthatunk el, hogy rátalálunk önmagunkban és egymás életében a félelmet keltő dolgainkra, megállapítjuk a helyzet súlyosságát, s ezt olykor kiemelkedő pontossággal meg is tesszük, vagy beállunk a méltatlankodók sorába és sorjazzuk a korunkat jellemző erkölcsi mélységet, a társadalmi igazság- talanságokat és a bennünket megalapozatlanul ért sérelmeket. De a félelmet teremtő okot, az Istentől való távolságot képtelenek vagyunk áthidalni, vagy szűkíteni. Ennek az egyetlen lehetséges útja, módja, a karácsonyi örömhír, a pásztorokra bízott üzenet volt, amely a Jézus megérkezését és majd kiteljesedő váltságahalálát, vélt feltámadását jelentette. A félelemnélküliségre való jogosultság abban az egyszeri tökéletes áldozatban van, amellyel eltörölte adósságlevelünket az Atya előtt. A „ne féljete” biztatásának fedezete abban van, hogy néhány hónap múlva újra ünnepeljük azt, hogy egyértelműen

megtörte a halál erejét, mert belekapaszkodhatunk riadalmukban a mennyei biztatásba: „Ne féljete, mert örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz!” Tehát látva a Szentírásban rögzített eseményeket bátran megállapíthatjuk saját különböző és konkrét élethelyzeteinkre nézve, az emberiség általános helyzetére nézve és az első karácsony szereplőire nézve azt, hogy jó nekünk ez a hír, jól jön nekünk ez a „Ne féljete!” biztatás. Annál is inkább mert, aki ezt üzeni, annyira körültekintő, hogy a világ legszentebb és legtisztább üzenethordozóin keresztül, az angyalok által adja át a megnyugtató adó hírt. Ennek a bátorító felkiáltójeles biztatásnak ható ereje van a jelen helyzetünkre is, mert bármilyen szorításból ki tud vezetni. Ki ne tudná, hogy számtalan helyzetben kétségek, szorongások uralják el gondolatainkat az operációra várónak, vagy a megoperálnak, a gyermekszületést váró anyáknak, a kihívásokkal szembesülő család apáknak, a változást befékezni képtelen kamaszoknak, a társtalanság miatt gyötrődőknek, a tanulás idejét élőknek és a nevelő szándékú tanítóknak is. A gyógyulni vágyóknak éppen úgy, mint a gyógyításban próbálkozóknak. De érvényes az angyal üzenete akkor is, amikor előre tekintünk: Ne féljete a jövődőtől sem! Annak ellenére se féljete, hogy az angyali biztatás nem tartalmazza annak a pontos meghatározását, hogy lesz-e ennél a helyzetnél nehezebb vagy könnyebb? Hanem azért ne féljete, mert aki ezt üzeni, Ő az az Úr, aki nem csak a félelem érzetünk eredetét ismeri, hanem Ő az, aki lehatol annak a gyökeréig. Addig a pontig, ahonnan a felemésztő gyötrő félelem táplálkozik. Az az Isten üzent az első karácsonyi körülményekben, aki tudta, hogy ez a gyötrelem egyszerűen a tőle való eltávolodottságból, a gyarlóságból ered. És ezt sem csillapítania, sem megszüntetnie nincs módjában az embernek. Csak leplezni, eltakargatni, vagy azzal próbálkozni, hogy nem veszünk tudomást róla, esetleg taktikusan elfordítjuk a figyelmünket, tovább lendítjük az életünket. Ezért kell ezt ünnepeljük most a holnapi napon az úrvacsorában is, mert az úrvacsora az angyali üzenet átélésének nagy lehetősége: „Ne féljete!” Jöjete, legyünk együtt Ő vele és egymással, ne adjunk helyet, teret, lehetőséget a közöttünk lévő távolságnak! Az üzenet egyszerű, tiszta, világos, tanítható, tanulható, s az igazi értékét az adja, hogy az Úrtól való. Ő az, aki egyedül képes és hatalmas arra, hogy a mindenekre ráboruló a kárhozattal miatti félelemtől megszabadítson. Ő maga mondta sokkal korábban, és majd később is sokaknak: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy, mert... én az Úr vagyok, a te Istened”. Ne féljete! Amen

Székely Miklós,
nyugalmazott unitárius lelkész